

مضارع اخباری

فریبا کارمند است. او بیست و یک سال دارد. فریبا متأهل نیست. او مجرد است و با خانواده اش زندگی می کند. او یک برادر و دو خواهر دارد. برادرش احمد نوزده سال دارد و دانشجوی رشته تاریخ است. خواهر کوچکش مریم ده ساله است و به کلاس چهارم دبستان می رود. خواهر بزرگش سارا بیست و چهار سال دارد و معلم دبیرستان است. سارا متأهل است ولی فریبا و سارا یکدیگر را هر روز می بینند. فریبا هر روز صبح در ساعت شش بیدار می شود. او غالباً با خانواده اش صبحانه می خورد. او به اداره با اتوبوس می رود. او ناهار را در اداره می خورد. اداره در ساعت هشت صبح باز می شود و در ساعت پنج عصر تعطیل می شود. او به خانه با اتوبوس بر می گردد. بعد از برگشتن به خانه در تهیه شام به مادرش کمک می کند. او شبها غالباً در خانه کتاب می خواند یا تلویزیون نگاه می کند.

تمرین:

Parçadaki fiilleri bulunuz. Hangileri مضارع اخباری ?

ساخت مضارع اخباری

می + بن مضارع فعل + شناسه صرفی

بن مضارع:

kullanılırken bazı zaman ve (بن ماضی) Farsçada bazı zamanlar ve kiplerde geçmiş zaman kökü

kullanılır. Fiillerin geniş zaman köklerini bulmak için (بن مضارع)kiplerde de geniş zaman kökü

sekiz ayrı kural bulunmaktadır. Başka bir deyişle geniş zaman köklerinin oluşumu açısından fiiller sekiz gruba ayrılırlar. Fiilin geniş zaman kökü bulunurken mastarın son iki ya da üç harfi ile geçmiş zaman kökünün son bir yada iki harfi göz önünde bulundurulur. Bu sekiz grup ya da kural aşağıda tablo halinde gösterilmiştir.*

Örnek	Geniş Zaman Kökü	Geçmiş Z. Kökünün Son Harfleri	Mastarın Son Harfleri	Grup
ترسیدن: ترس + ید + ن: ترس	Geçmiş z. kökü sonundaki ید atıldığında geniş zaman kökü elde edilir.	ید	– یدن	I
خواندن: خوان + د + ن: خوان	Geçmiş z. kökü sonundaki د'nin atılmasıyla geniş zaman kökü elde edilir.	د	دن	II
آزمودن: آرمو + د + ن: آرما	Geç. z. kökü sonundaki د atıldıktan sonra ا و (â)ya dönüştürülerek geniş z. kökü elde edilir.	– ود	– ودن	III
افتادن: افت + اد + ن: افت	Geç. z. kökü sonundaki اد atıldığında geniş z. Kökü elde edilir.	اد	ادن	IV

* Bu tablo, Hasan Enverî & Hasan Ahmedî Givî, Destûr-i Zebân-i Fârsî-II, 11. Basım, Tahran 1373, s 31'deki tablodan yararlanılarak hazırlanmıştır.

ساختن: ساخ + ت + ن: ساز	Geç. z. kökü sonundaki ت atılıp, خ 'ye dönüştürülerek geniş z. kökü elde edilir.	خت	ختن	V
آراستن: آرا + ست + ن: آرا	Geç. z. kökü sonundaki ست'nin atılmasıyla geniş z. kökü elde edilir.	ست	ستن	VI
گذشتن: گذش + ت + ن: گذر	Geç. z. kökü sonundaki ش atıldıktan sonra ت harfi 'ye dönüştürülerek geniş z. kökü elde edilir.	شت	شتن	VII
یافتن: یاف + ت + ن: یاب	Geç. z. kökü sonundaki ف atıldıktan sonra ت 'ye dönüştürülerek geniş z. kökü elde edilir.	فت	فتن	VIII

Bazı istisnai fiiller ve geniş zaman kökleri:

آمدن - آ	گزیدن - گزین	دیدن - بین	شنیدن - شنو
مردن - میر	کردن - کن	زدن - زن	بردن - بر
بستن - بند	فروختن - فروش	شناختن - شناس	دادن - ده
گشتن - گرد	نوشتن - نویس	نشستن - نشین	شکستن - شکن

ساخت مثبت فعل ساده			
نتیجه	شناسه صرفی	بن فعل نوشتن	جزء پیشین
می نویسم	م	نویس	می
می نویسی	سی		
می نویسید	د		
می نویسیم	یم		
می نویسید	ید		
می نویسند	ند		

ساخت منفی فعل ساده			
پیشوند نفی + جزء پیشین	بن فعل نوشتن	شناسه صرفی	نتیجه
نمی	نویسد	م	نمی نویسم
		سی	نمی نویسی
		د	نمی نویسد
		یم	نمی نویسیم
		ید	نمی نویسید
		ند	نمی نویسند

'NİN KULLANILDIĞI مضارع اخباری

DURUMLAR:

Türkçedeki geniş zaman ve şimdiki zamanın karşılığı olan مضارع اخباری aşağıdaki durumlarda kullanılır:

- 1) Şimdiki zamanda gerçekleşmekte olan eylemin bildirilmesi:

- آنها الآن کتاب می خوانند.

- من الآن صبحانه می خورم.

- 2) Tabiat olayları gibi her zaman tekrarlanagelen olayların ifade edilmesi:

- آفتاب از مشرق طلوع می کند.

- انسان می میرد.

- 2) Adet edinilen ve tekrarlanan eylemlerin ifade edilmesi:

- او هر صبح با اتوبوس به دانشگاه

می رود.

- من هر شب چند صفحه کتاب می

خوانم.

Geniş zaman kökünden yararlanılan zaman ve kiplerde üçüncü tekil şahıs eki "د" (شناسه صرفی) harfidir.

می

* می süreklilik bildiren zamanlarda kullanılan bir ek olup fiilin başına gelir ve ayrı yazılır.
Örnek: می خورم

*Olumsuzluk eki olan "ن" de bu ekin başına getirilir (نمی).

Örnek: نمی خورند

*Bileşik fiillerde "می" eki bileşik fiilin son kısmını oluşturan basit fiilin başına getirilir.

Örnek: کار می کند

کار نمی کند

۱۱ - شما الآن ناهار می خورید.

۱۲ - آنها فارسی یاد می گیرند.

تمرین:

Aşağıdaki cümleleri 'مضارع اخباری' ye göre yeniden yazınız.

۱ - آنها به اصفهان رفتند.

۲ - شما از کجا آمدید؟

۳ - ما برای آنها نامه نوشتیم.

۴ - او به خانه برگشت.

۵ - تو دستهایت را شستی.

۶ - من در ساعت هفت بیدار شدم.

۷ - آنها در کتابخانه درس

خواندند.

۸ - شما این کار را تمام کردید.

۹ - ما به سینما رفتیم.

۱۰ - او به من کمک کرد.

۱۱ - تو سیب خریدی.

۱۲ - من در باغچه خانه‌مان کار

کردم.

3) Geçmişte olmuş bir olayın hikâye edilmesi:

- او بعد از جنگ جهانی دوم از اروپا

به ایران بر می گردد و این ساختمان را

می سازد...

4) Gelecekteki eylemlerin bildirilmesi:

- او فردا به استانبول می رود.

- هفته آینده دانشکده تعطیل می شود.

تمرین:

Aşağıdaki cümleleri olumsuz yapınız.

۱ - من این کتاب را می خوانم.

۲ - تو فردا به آنجا می روی.

۳ - او به پدرش کمک می کند.

۴ - ما با دوستان فوتبال بازی می

کنیم.

۵ - شما هر شب تلویزیون نگاه می

کنید.

۶ - آنها هر صبح صبحانه می

خورند.

۷ - من او را می شناسم.

۸ - تو با ماشین به بازار می روی.

۹ - او امشب بر می گردد.

۱۰ - ما آن کتاب را از او می گیریم.

صرف فعل مرکب در زمان مضارع اخباری

کار می کند...		ساخت مثبت فعل مرکب: کار کردن (کار کن)		
نتیجه	شناسه صرفی	قسمت دوم فعل		قسمت اول فعل
کار می کنم	م	کند	می	کار
کار می کنی	سی			
کار می کند	د			
کار می کنیم	یم			
کار می کنید	ید			
کار می کنند	ند			

کار نمی کند...		ساخت منفی فعل مرکب: کار کردن (کار کن)		
نتیجه	شناسه صرفی	قسمت دوم فعل		قسمت اول فعل
کار نمی کنم	م	کند	نمی	کار
کار نمی کنی	سی			
کار نمی کند	د			
کار نمی کنیم	یم			
کار نمی کنید	ید			
کار نمی کنند	ند			